בטומאה ישנה מאי שנא חלבין וביאת מקדש דמודו ליה דאם רצה יאמר "מזיד הייתי" טומאה ישנה נמי מתריץ דיבוריה דאם רצה יאמר "לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי" אמר רבינא לעולם בטומאה ישנה וכגון דאמרי ליה עדים "אכלת קדשים בטומאת הגוף" והוא אמר להון "לא נטמאתי" דהכא לא מתריץ דיבוריה דליכא למימר "לא עמדתי בטומאה א](אבל)טבלתי", מאי אמר להון "טבלתי ואכלתי" כי אמר להון הכי איתכחש ליה דבוריה קמא מיהא. בטומאת ב] מגע(ו) אמר רב נחמן הלכה כר' יהודה, אמר רב יוסף לא ג] אמרה(ה) אלא בינו לבין עצמו ולעצמו, אמר ריש לקיש מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה והוא אומר לא בעלתי מהימן דאי בעי אמר להון לא נגמרתי ביאתי, אמר רב ששת מודה ר"מ לחכמים בנזיר טמא שאמרו לו שנים "נטמאת" והוא אומר "לא נטמאתי" פטור דאי בעי אמר "נשאלתי על נזירי" אמר אביי מודה רבי מאיר לחכמים שאם אמרו לו שנים "יודע אתה בעדות פלוני" והוא אומר "לא ידעתי" פטור (א) דאי בעי אמר ד] לא נתכוונתי לעדות: אכל חלב וחלב בהעלם אחת [כו']: מתקיף לה ר' זירא אמאי אינו חייב אלא חטאת אחת והא ב' זיתי חלב אכל? א"ל אביי העלמות ה](מחולקות) והכא העלם אחד הוא. איכא דמקשי ליה הכי טעמא דהעלם אחת הא בשתי העלמות חייב שתים אמאי שם חלב אחד הוא? אמר ליה אביי העלמות ו](מחולקין): אכל חלב ודם פיגול ונותר חייב כו': ממין אחד חייב ז] פשיטא? אמר ריש לקיש משום בר תוטני כגון שאכלו בשני תמחויין ואליבא דרבי יהושע דאמר תמחויין ח] מחלקין מהו דתימא כי אמר ר' יהושע לא שנא לקולא ולא שנא לחומרא קמ"ל דחייב אלמא לחומרא אמר לקולא לא אמר, איכא דאמר ט](על) סיפא משני מינין פטור פשיטא? אמר ריש לקיש משום בר תוטני כגון שאכלו בשני תמחויין ואליבא דר' יהושע דאמר תמחויין י] מחלקין דמהו דתימא כי אמר ר' יהושע לחומרא אמר לקולא לא אמר קמ"ל מב' מינין פטור, מאי מב' מינין ממין אחד הוא ואמאי קרי ליה ב' מינים משום יא] דאכלו בב' תמחויין וקתני פטור אלמא ל"ש לקולא ול"ש לחומרא קאמר רבי יהושע, מדסיפא מין אחד ושני תמחויין רישא מין אחד ותמחוי אחד, פשיטא! אמר רבינא כגון שהיתה לו ידיעה בינתיים ואליבא דרבן גמליאל ג) דאמר אין ידיעה לחצי שיעור דתנן ד) הכותב שתי אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת ערבית ר"ג מחייב וחכמים פוטרין רבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ורבנן סברי יש ידיעה לחצי שיעור:

מתני' כמה ישהא יב] ד)(באוכלין) כאילו אוכל קליות דברי ר"מ וחכמים אומרים עד שישהא מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס יג] חייב. אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין, שתה רביעית יין ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס חייב, ה) רבי יד] אליעזר אומר אם פסק בה או אם נתן בו מים כל שהוא פטור:

גמ' איבעיא להו טו] ר"מ לחומרא קאמר או לקולא קאמר? לחומרא קאמר והכי קתני כאילו אוכל קליות דאפילו כוליה יומא ואף על גב דמתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת פרס כיון דמשכיה אכילתיה מחייב ואמרו ליה רבנן דעד שישהא בכדי אכילת פרס הוא דחייב, יותר מכדי אכילת פרס פטור טז] או דלמא לקולא קאמר והכי קתני כאילו אוכל קליות והוא דלא איפסיק ביני וביני יז] אבל איפסיק ביני וביני אע"ג דמתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס פטור ואמרו ליה רבנן כיון דמתחלה ועד סוף בכדי אכילת פרס הוא חייב? ת"ש וחכמים אומרים עד שישהא יח] בכדי אכילת פרס מתחלה ועד סוף

אי

מסורת הש"ס א) [לעיל ד: שבת עא:] ב) [לקמן יז: שבת עא: קב: קה:] ג) שבת קה: (ולקמן טו:) ד) [נ"ל האוכלן כך איתא במשנה שבמשניות] ה) [יותר נראה דל"ל רבי אלעזר]

בטומאה ישנה יט] היכא מינו אלא טעמא משום דאדם נאמן על עצמו הילכך היכא דאיכא קרבן,כ] הכי אבל בטומאה גרידתא לא: **אמר רבינא לעולם** · טעמא משום מינו בחלבין וביאת מקדש היכא מינו דלא נכנסתי שוגג אלא מזיד וגבי טומאה דלא מודו ליה משום דליכא מינו ואע"ג דחייב ביה קרבן כא](ו)היכא טומאה ישנה דלית בה מינו כגון אמרו לו אכלת קדשים כב] כו': (ג) **לא אמר** · ר' יהודה שהוא נאמן וטהור אלא לאכול טהרות ביתו ובין עצמו אבל לפני אחרים לא יאכל דלמא אתי לזלזולי בטהרות: **לעצמו** · נאמן לאכול טהרות שהוא נגע דאדם נאמן על עצמו כג] אבל לאחרים לא יאכילם: **מודה ר"מ כו'** · כד] אבל מינו דמהימן לא אמר, דנוח לו לשקר ולומר "לא אכלתי" מעשות רשע ולומר מזיד היה: **נשאלתי לחכם על נדרי** · ובהיתר נטמאתי והכי קאמינא "לא נטמאתי" בשוגג כה](בנדרי"): **יודע אתה בעדות** · והוא השביעו ולא הודה וחייב כו](את) קרבן שבועת עדות, מינו דמצי למיפטר נפשיה בהיתרא ולומר "מאי 'לא ידעתי' דקאמינא לא נתכוונתי להיות עד": **חלב וחלב** · שני זיתי חלב: ה"ג העלמות מחלקין: **ממין אחד חייב** · אסיפא דמתניתין קאי דקתני שני חצאי זיתים ממין אחד חייב פשיטא: **מהו דתימא כי אמר ר' יהושע** · לקמן בהאי פירקא כז](שני חצאי זיתים ממין אחד חייב) תמחויין מחלקין: **בין לקולא** · כגון אכל שני חצאי זיתים בשני תמחויין לא מצטרפין: **בין לחומרא** · דאם אכל שני זיתים בשני תמחויין בהעלם אחד חייב שתים קמ"ל ממין אחד חייב אפילו בשני תמחויין ולא פליג ר' יהושע (ג)כח]: **קמ"ל** דלחומרא קאמר: **ס"ד משני מינין פטור פשיטא** · ומדסיפא דאין מצטרפין מיירי במין אחד ושני תמחויין מכלל דרישא דקתני "ממין אחד חייב" דמצטרפין מין אחד ותמחוי אחד קאמר, פשיטא: **אין ידיעה לחצי שיעור** · אכל חצי שיעור ונודע לא הויא ידיעה לחלק דאם חזר ואכל חצי שיעור מצטרפין: **הכותב שתי אותיות** · הויא מלאכה בשבת: **מתני' כמה ישהא שאוכלן** · לשני חצאי זיתים דאמר מצטרפין: **כאילו אוכל קליות** · משערין אותן כאילו נתפררו לפירורין דקין כקליות ואוכלן אחת אחת וכשיעור אותה שהייה מצטרפים: **פרס** · מפרש בעירובין (דף פב:) ככר שהוא משלש לקב חציה לבית המנוגע חצי ככר הוא פרס לשון פרוסה והוא ד' ביצים: **אבל אוכלין טמאין** · נפסל גופו מן התרומה אם אכל חצי פרס כדאמרינן בעירובין בפרק כיצד משתתפין (שם) וחצי חציה לפסול את הגויה: **נכנס למקדש** · ארביעית יין קמהדר דמשום אוכלין טמאין לא מחייב ביאת מקדש: **אם הפסיק בה** · כט] שלא שתה בבת אחת רביעית יין: **גמ' לחומרא** · כאילו אוכל קליות אחת אחת בסמוך זו לזו בהגאה משערים שאם אכל כחצי זית והפסיק ולאחר ל](אותה) שעה אכל חצי זית אחר אף אם שהה מתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת לא](פרס) בסמוך זו לזו מצטרפין ואפילו הוי האי שיעורא כולי יומא: **א"ד לקולא קאמר** · דהכא ס"ל כרבנן דבטפי מאכילת פרס לא מצטרף והכי מדמי לקליות דאם לא הפסיק בינתים אלא כאכילת קליות שדרך לאוכלן זו סמוך לזו מצטרף ואם הפסיק לא מצטרף אפילו בכדי אכילת פרס:

א"א

קרבן הייט כשאין עדים מכחישין (ד) דאם אמר אכלתי חלב בשוגג והעדים מעידים שבאותו היום שאומר שאכל ובאותה שעה התרו בו או שמעידין שהיה שומן לא מחייב קרבן לב](מפותיה)[מפומיה] ובעדים שאין פיו מכחישן חייב דאפילו בעד אחד חייב כדמשמע הכא ועוד אדרבה עדים אמירי טפי מפיו שהרי עדים מחייבין אותו אפילו פיו מכחישן דעד כאן לא פטרי רבנן רק מטעם מיגו אבל אי מכחיש להו בהדיא חייב קרבן ותו מאי משני ר' חייא כר"מ ס"ע אפילו כרבנן נמי שהרי מחייבין היכא דלא מתרץ דיבוריה לג]:

מדסיפא מין אחד ושני תמחויין כו' · אבל לעיל דאוקי רישא במין אחד ושני תמחויין לא דייק מכלל דסיפא משני מינין שני מינין ממש כגון חלב ודם דליכא למימר תנא סיפא אגב רישא אבל רישא אגב סיפא לא לד] תנא: **דאמר** אין ידיעה לחצי שיעור · והא דקרי ליה העלם אחד לר"ג הוא דלא מחשב ידיעה לחצי שיעור ומכל מקום תני ליה לאשמועינן דאפילו בהעלם אחד משני מינין פטור: **מתחלה** ועד סוף כדי אכילת פרס · מהכא משמע דלתרי גווני מיירי שיעור פרס חדא לענין הפסקה שאם הפסיק בין אכילה לאכילה כשיעור פרס אין מצטרף וחדא כדאמרי' בעלמא (פסחים דף מד·) שאם נתן כזית תרומה בשיעור פרס דחולין ואכלו שהוא חייב עליה: **אוכלין** טמאין כו' · אית ספרים דגרסי שקצים ורמשים מיירי וא"ת תיפוק ליה מכי נגע בהו טמא ויש לומר דתחב לו חבירו בבית הבליעה:

תוספות דאי בעי אמר לא נגמרתי ביאתי · שהעדים אין מעידין שראו כל המעשה אלא גבי חלב דאז כל המעשה אלא שלא היו יודעין אם היה בלבו ובנזיר נמי אע"פ שראו כל המעשה אפשר שמעולם לא הוי מוזכר מאח"כ בחלב שהוא מוזכר ולענין עדות אפשר שלא היה בר הגדה שלא נתכוון להעיד וקרא כתיב והוא עד: **לא נתכוונתי להעיד** · מכאן אמר רבי וכן דן הלכה למעשה דעדים שמתו לדבר מפי בעלי מעשה אך לא נתכוונו להעיד ולא הוגבאו שם לשום עדות אין בעדותן כלום אם באים אחר זמן להעיד בפני ב"ד: **שאכלן בב' תמחויין** · ורישא אכל חלב וחלב מיתוקמא בתמחוי אחד וחלב ופיגול וטמא נמי בתמחוי אחד חייב על כל אחד ואחד שהרי ג' שמות הן מיהו תימה אדמפליג בין חלב וחלב לחלב ופיגול בחלב וחלב גופיה בין תמחוי א' לב' תמחויין וליכא למימר משום דבעי למיתני סיפא זה אוכל במין א' וכו' והא דהכי זה אוכל במינין הכנה כו' לאו אומר מסכתא לה נמי במין אחד כגון בב' תמחויין ומאי למימר דס"ק אומר במינין הכנה דלעולם חייב על כל אחד ואחד בין תמחוי אחד בין ב' תמחויין לאפוקי מין א' בתמחוי א' לא מחייב אלא חדא:

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה ד:

יב ב מיי' פ"ט מהלכות נזירות הלכה יח:

יג ג מיי' פ"ז מהל' שגגות הלכה א:

יד ד מיי' שם הל' א ופ"י מהל' תרומות הלכה ג:

טו ה מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה א:

טז ו מיי' שם הלכה ב:

יז ז מיי' פ"א מה' ביאת מקדש הל' א:

◆

שיטה מקובצת

א] בטומאה אלא טבלתי תיבת אבל נמחק: ב] בטומאת מגע אמר רב נחמן אמר רב הלכה: ג] לא אמר ר' יהודה אלא: ד] לא נתכוונתי לעדות · והלשון תמוה דרוב עדיות לא בעו כוונה דאין צריך לומר אתם עדי אלא בהודאה אבל בכל שאר עדיות אם ראו הדבר אף בלא כוונת העדות יכולין להעיד וא"כ אמאי פטור כיון שראוי להעיד רצ"ע · הרא"ש ז"ל: א) דילמא ר"ל לא היו זכורים בשעה שהשביעם · גליון מהר"ש: ה] העלמות מחלקין והכא: ו] העלמות מחלקין את ו' ומתיבת אבל עד תיבת ממין נמחק: ז] תמחויין מחלקין מהו את ו' נמחק: ח]דאמרי אסיפא משני תיבת על נמחק: ט] מחלקין דמהו את ו' נמחק: י] משום דאכלה כעין שני מינין בב': יא]ישהא האוכלן כאילו: יב] פרס אכל [תיבת חייב נמחק] אבל אוכלין כו' חייב·לא קאי אאוכלין טמאין ואמשקין טמאין דהא לית בהו טומאה דאוריי' אלא אשתה רביעית יין לבד קאי ואינך משום דין דשהה בכדי אכילת פרס תנינהו הכא א"נ י"ל דחייב אכולהו קאי ומאי חייב דקתני מכות מרדות · תוס': יג] ר' אלעזר אומר אם הפסיק בה או אם נתן לתוכו מים: יד] עי' בחדושין: טו] או דילמא לקולא · לפרש"י היכא דבלא הפסיק הם שוים ר"מ ורבנן לפטור ביותר מכדי אכילת פרס ויש לפרש בע"א היכא דלא הפסיק אפילו כולי יומא מחייב בין לר' מאיר בין לרבנן ובהפסיק פליגי דלר"מ פטור אם הפסיק אפילו פורתא כיון דלא אכלו בלי הפסק כדרך אכילת קליות דדרך לאכלו בסמוך זו לזו · תוס': טז] קאמר והכי קתני את ד' נמחק: יז] אבל אי פסיק ביני את ד' נמחק: יח] שישהא מתחילה ועד סוף בכדי אכילת פרס: יט] דהא בטומאה ישנה נמי איכא: כ] קרבן אמרינן הכי: כא] דאיכא טומאה את ו' נמחק: כב] קדשים כדפי' לפי' קמא: כג] עצמו ס"א אבל אם נגע בטהרות של אחרים אין להם להאמינו: כד] כו' דיש לו מינו ולא משוי נפשיה רשיעא אמרינן דמה לו לשקר אבל: כה] בעודי בנזירות הס"ד: כו] וחייב בקרבן תיבת אתה נמחק: כז] תיבות שני חצאי זיתים ממין אחד חייב נמחק: כח] יהושע דלחומרא תיבות קמ"ל נמחק: כט] בת ברביעית יין שלא: ל] ולאחר שעה תיבת אותה נמחק: לא] אכילת קליות אחת ואחת בסמוך תיבת פרס נמחק: לב] קרבן ודכותיה בעדים כשאין תיבת מפותיה ואות ו' נמחק: לג] עי' בחדושין: לד] לא קתני הס"ד:

א) נראה דצ"ל ותלייה דר"ל דעי' שלא כוונו לעדות לא היו זכורים העדות בשעה שהשביעם ·

רבינו גרשום

תחת כבש ודלי דלות כמה הוי חד מי"ז דדלות דפרידה היינו חצי רובע דינר וחצי רובע דינר יש בו כ"ד פרוטות א"כ חד משיתסר היינו פרוטה ופלגא ואמאי קתני עשירית האיפה בפרוטה: אמר רבינא כולה מילתא · בין דלות בין דלי דלות מיולדת יליף דמביא פרידה אחת [תחת]כבש ולא קתני חד משיתסר כדאמרת אלא חד מתלתין ותרין: והכי קאמר מדרש רחמנא על דלות למיהוי חד מן ל"ב בסלע · כדאמרן דהיינו כ"ד פרוטות הם נמי על דלי דלות למיהוי חד מן ל"ב בדלות דהיינו חד מי"ז דהיינו י"ב פרוטות ושיתסר מי"ב פרוטות היינו פרוטה גבי ריבעא: אי הכי · נמצא עשירית האיפה פרוטה גבי ריבעא: אין הכי נמי ובציר מפרוטה הוי והאי דקתני מיכן לעשירית האיפה בפרוטה דלאו אורח ארעא לאייתויי פחות מפרוטה למקדש: מה בין שפחה לבין כל העריות כו' לא בענש שכל העריות או במיתת ב"ד או בכרת וכאן במלקות: וכל העריות בזכר דמחייב בין זכר בין נקבה והשפחה בנקבה ולא בזכר דאין חיוב בעבד: וחייב על כל ביאה וביאה · מה שאין כן בשפחה שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה: א) תהא בקראי בהקראה כדתנן גדול שבדיינין מקרא בשעת מלקות אם לא תשמור לעשות והפלא ה' את מכותך: תהא בביקור · באוסר היינו מלקות כדתנן אין אוסרין אותו כו': בזמן שהאשה לוקה · שהיא גדולה והוא גדול האיש מביא קרבן: אין האשה לוקה · שהיא קטנה אין האיש מביא קרבן אע"פ שהוא גדול: מכדי עד הכא · או חופשה לא ניתן לה באיש קא משתעי אשר ישכב את אשה שכבת זרע נכתוב ברישא כו': הכי קאמר אם בביקורת תהיה · שהיא גדולה וכדרכה ומתכוונת: ותביא הוא את אשמו כשהיא בביקורת: ואימא הוא · לא לקי דמעטיה קרא בקורת תהיה היא ולא הוא: והביא את אשמו כתיב' ולא והביאה את אשמה: לעולם אינו חייב קרבן אלא על שפחה בעולה· שנתבעלה קודם לכן: חרופה כגון חריפות שנשתנו מתחלתן: אם תכתוש · שכבר נכתשת היא על ידי בעילה ונשתנית כחריפות: להוציא נשיהם · נכריות בימי עזרא: שפחתם חרופה בעלו והדיבין עליה איל אשם: ר' ישמעאל אומר' זו היא שפחה והאי שאינה פדויה כלל: כל העריות מפורשות בתורה היאך חוזן משייר אין לנו שלא נתפרש בתורה אלא זו בלבד שבחציה שפחה וחציה בת חורין חייב ולא באחרת ורא"בע היינו ר' עקיבא (קא בעי) [כדאמר] בגמרא לקמן: אי לא נפדתה יכול כולה לא נפדתה כלל ת"ל והפדה [illegible] מוארסת לעבד

עברי' דכתיב נחרפת לאיש דחרופה נמי היינו לשון קרושין כדאמר במסכת קידושין ג)[illegible] לישראל ליכא למימר דכיון דחציה שפחה אסורה לבן ישראל אבל עבד עברי מותר [illegible] בין בישראלית: דברה תורה כלשון בני אדם · דלא נפדתה כלל: בשלמא ר' ישמעאל [illegible] עקיבא לא איצטריך ג) למימר דלא קמ"ל רבותא דכיון דחציה בת חורין ראויה לינשא [illegible] ישמעאל לעבד עברי אמאי דכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש · דאינו כנעני [illegible]

[illegible] לי דדברה תורה כלשון בני אדם · כדאמרינן הכרת תכרת ר' אלעזר אמר דברה תורה כלשון בני אדם והבא שאני דמכדי כו': אם אינו ענין לדידה האי כי לא חופשה דהא כתיב והפדה לא [illegible] חופש דהיינו כנעני הוא: אחד גדול ואחד קטן · או הזכר או הנקבה: קטן פטור · והבא על שפחה חרופה קטן חייב בתמיהא אמאי: וכאן בשפחה חרופה גדול נמי פטור כשהיא קטנה [illegible] לעיל אם בביקורת תהיה היא והביא הוא את אשמו: גומר בשפחה מיחייב · דאיכא שכבת זרע בגמר ביאה: קא מיכוונא (היא) מיחייב בין היא ובין הוא: מ"מ דשכבת זרע כתיב [illegible] ותו אי בשפחה קא תנות ניעור כישן מאי ניהו היינו לאו מתכוין וישן אינו מתכוין · דניעור מתכוין כשאין מתכוין: ד) איסמייא · להא ברייתא הואיל וליכא לתרוצה:עשו גומר [illegible]

[illegible] (לדף י' ע"ב . ב) נראה דצ"ל כאומר חרופתי מקודשת · ג) נראה דצ"ל לא איצטריך קרא לככי דע"כ מיירי בעבד עברי דכיון דחציה בת חורין אינה ראויה לכנעני אלא לעבד עברי: ד) ע"כ שייך לדף יא

הגהות הב"ח (א) גמ' דאי בעי אמר ל"ב ועיין מסכת שבועות ריש ד' ל"ז: (ב) רש"י ד"ה אמר רבינא וכו' קדשים כו' הס"ד ואח"כ מ"ה לא אמרן לא אמר: (ג) ד"ה בין לחומרא וכו' ולא פליג [illegible] דלחומרא קאמר הס"ד: (ד) תוס' ד"ה (בע"א) ומודים כו' מכחישין אותו דאם אמר וכו' לא מחייב קרבן ובעדים כשאין פיו מכחישן נמי חייב כצ"ל ותיבת מפותיה נמחק:

גליון הש"ס רש"י ד"ה אם הפסיק כו' · עיין יומא דף מח ע"א תוד"ה מדסלק:

מקרים שר"מ מודה שפטור מקרבן משום דש"ו לו מגו

"מודה ר"מ לחכ'"

"דאי בעי אמר"

נושא/מבנה

ב' קושיות

בקושיות בענין אכל ב' זית חלב בהעלם א'

תשובות אבי' בב' הקושיות

נושא

אכל ב' חצאי זית

1) ממין א' חייב

2) מב' מינים פטור

תמחויין מחלקין

מבנה

"פשיטא"

ר"ש לקיש משום בר תוטני

בשני תמחויין

"אלמא"-מסקנות

נושא/מבנה

"לחומרא/לקולא"